

OPVANG EXTREEM HOOGWATER BIJ DUIVEN EN HUISSEN

Tussenrapportage Spankrachtstudie omstreden

Twee gebieden bij de Gelderse plaatsen Duiven en Huissen kunnen gebruikt worden voor de opvang van extreem hoogwater. Dat blijkt uit een tussenrapportage van de projectgroep Spankrachtstudie. Eerder zijn in datzelfde gebied de Ooijpolder en het Rijnstrangengebied genoemd als mogelijke opvangbekkens. Het aanwijzen van deze gebieden is niet onomstreden: bestuurders uit de regio, verenigd in het samenwerkingsverband Knooppunt Arnhem-Nijmegen (KAN) vrezen dat de hele stedelijke ontwikkeling van het gebied in gevaar komt. De Stuurgroep Bovenrivieren heeft vanwege de onrust nog niet ingestemd met de tussenrapportage.

De projectgroep Spankrachtstudie bestaat uit drie ministeries, waterschappen en de betrokken provincies, en onderzoekt welke maatregelen nodig zijn om na 2015 de verwachte hoge afvoer van de grote rivieren veilig te kunnen verwerken en eventueel op te kunnen vangen. Hoewel het om een tussenrapportage gaat, waarvan de resultaten nog geverifieerd moeten worden, tekent zich volgens de samenstellers van het rapport al een aantal inzichten af:

- Op de korte termijn (tot 16.000 m³/seconde) is de afvoerverdeling over de Rijntakken te handhaven, op de lange termijn zeer waarschijnlijk niet. Meer water moet via de Waal en de IJssel worden afgevoerd. Het ligt voor de hand de Nederrijn en de Lek te ontzien voor het vergroten van de afvoercapaciteit;
- Het is mogelijk om 16.000 m³/seconde met alleen buitendijkse maatregelen en lokale dijkverleggingen veilig naar zee te geleiden. Dan moeten wel zeer ingrijpende maatregelen genomen worden. Hierbij is een zomerbedverdieping langs de Lek en de

Merwede opgenomen. De uiterwaardvergravingen zijn heel omvangrijk, waarbij de helft van het gebied open water wordt en weinig ruimtelijke kwaliteit biedt. Bij grotere afvoeren zijn (grootschalige) binnendijkse maatregelen noodzakelijk;

- In het benedenrivierengebied zijn op lange termijn 'groene rivieren' onvermijdelijk om de toenemende wateraanvoer veilig af te voeren;
- Retentie rond de splitsingspunten in het Bovenrivierengebied lijkt vanuit meerdere invalshoeken onvermijdelijk en heeft duidelijk een landelijk effect. Benedenstrooms zijn minder maatregelen nodig bij de inzet van retentie bij de splitsingspunten. Als wordt afgezien van retentie moet vooral in het overgangsgedebied en in het Benedenrivierengebied extra worden ingegrepen;
- In het Benedenrivierengebied is het opvangen van een verhoogde rivierafvoer een kleiner probleem dan het tegengaan van de zeespiegelstijging en morfologische ontwikkelingen. Alleen door waterafvoer via het Volkerak naar de Zeeuwse

Delta in combinatie met een aangepast beheer van de Maeslantkering en de Hartelkering zijn die effecten tegen te gaan; Zowel met binnendijkse als buitendijkse maatregelen kan de ruimtelijke kwaliteit worden vergroot. Dat geldt met name voor de versterking van de ecologische hoofdstructuur, maar ook voor maatschappelijke/economische functionaliteit, duurzaamheid en ruimtelijke/culturele diversiteit. Voor binnendijkse maatregelen is het benutten van deze kansen gekoppeld aan een ingrijpende verandering van het grondgebruik, en dus een wijziging van de grondeigendomsverhoudingen.

Concreet worden in het tussenrapport de gebieden Duivense Broek ten noorden van Zevenaar en Kamervoorst in het KAN-gebied genoemd als gebieden die geschikt zijn voor retentie. Beide gebieden liggen rond de splitsingspunten van de grote rivieren en zijn groot. Daardoor hebben deze gebieden een grote hydraulische potentie voor het hele rivierengebied.

Vooral langs de IJssel en in het overgangsgedebied van de Waal naar het Benedenrivierengebied zijn mogelijke locaties voor 'groene rivieren' aangegeven. Hiermee worden stedelijke knelpunten zoals aften/Zaltbommel, Zutphen en Deventer ontzien.

Volgens het rapport gaat het om "gebieden waar maatregelen genomen kunnen worden met òn een hoge kosteneffectiviteit òn een hoge ruimtelijke potentie". Bovendien zouden door het aanwijzen van deze retentiegebieden flink op maatregelen in het Benedenstroomgebied kunnen worden bespaard. Maar het rapport geeft ook aan dat de afvoercapaciteiten van de diverse onderdelen van het waterhuishoudkundig hoofdsysteem, na een aantal (zeer) ingrijpende maatregelen retentie overbodig maakt. Een fundamentele keuze moet worden gemaakt: rivierverruiming langs de hele lengte van de rivieren of technische maatregelen (dijkverhoging) óf het aanwijzen van retentiegebieden.

De bestuurders van het KAN-gebied hebben geschrokken gereageerd op het mogelijk gebruik van de genoemde retentiegebieden. Uit een studie van de Wageningen Universiteit blijkt dat het aanwijzen van retentiegebieden direct leidt tot economische stagnatie van dat gebied, ook als de eventuele overstromingen nooit komen. De bestuurders van het KAN-gebied willen een maatschappelijke discussie over de voorlopige uitkomsten van het rapport. ◀

De projectgroep Spankrachtstudie heeft in een tussenrapportage gebieden genoemd die het meest geschikt zijn voor het opvangen van extreem hoogwater in de Rijn.

